

Djeca s teškoćama u učenju

I JA MOGU
USPJETI

(publikacija Poliklinike za zaštitu djece)

- Treba razlikovati djecu s teškoćama u razvoju i djecu s poteškoćama u učenju
- Prvoj skupini djece teškoće su se očitovale u najranijem djetinjstvu, a drugoj skupini teškoće su nastale s formalnim početkom školovanja.

- Radom s učenicima s teškoćama u učenju pokazalo se da je za njihov uspjeh jako bitan stav okoline.
- Činjenica je da ovo nisu zanemarena djeca, produkt nemara okoline i, što je najvažnije, nisu snižene inteligencije.

- „Kad bi bolje zagrijao/zagrijala stolicu...”
- „Može ona/on to, al neće.”
- „Ma lijen/lijena je.”
- ...
- Ovo su česti komentari roditelja, nastavnika i ostalih iz okoline, a komentari uglavnom proizlaze iz nepoznavanja prave situacije, nerazumijevanja, neprihvatanja...
- Teškoće se uglavnom površno razumiju, a suradnja među osobama koje okružuju dijete (roditelj, nastavnik, psiholog, liječnik) često teče otežano.
- Stoga već na početku školovanja dijete gubi interes, motivaciju za učenjem, gubi intelektualnu radoznalost i postaje – «teško dijete».

- Poteškoće u učenju obuhvaćaju specifično neurološko funkcioniranje koje ometa sposobnost pohranjivanja, obrade ili stvaranja informacija i na taj način stvara raskorak između sposobnosti i učinjenog.
- Djeca s teškoćama u učenju najčešće su osobe prosječne ili natprosječne inteligencije.
- Poteškoće u učenju mogu utjecati na sposobnosti čitanja, pisanja, govora ili matematičkog računanja, a mogu ometati i društvene vještine.

Što su poteškoće u učenju?

- Poteškoće se ne mogu izliječiti niti se može očekivati da će same nestati. Međutim, djeci se može pomoći kako te nedostatke nadoknaditi, odnosno kako ih čak i sasvim nadvladati.

Koji se termini često dovode u vezu s poteškoćama u učenju?

- Disleksija
- Disgrafija
- Diskalkulija
- Dispraksija
- Poremećaj slušnog procesiranja
- Poremećaji vidnog procesiranja
- Poremećaj pažnje sa ili bez

Kako prepoznati poteškoće u učenju?

- Kod **predškolske djece** prisutne su poteškoće u:
 - Korištenju škara i bojica, crtanju olovkom
 - Oblačenju bez tuđe pomoći
 - Hodanju po stepenicama
 - Pamćenju imena boja
 - Povezivanju zvukova i slova te brojenju i učenju brojeva
 - Izgovoru riječi i slova, spajanju u fraze, učenju abecede i rimovanju riječi
 - Razumijevanju od strane drugih kada govori
 - Pretjeranom ili nedovoljnom reagiranju na podražaj

- Kod **školske djece** prisutne su poteškoće u:
- Držanju olovke, pisanju, crtanju
 - Učenju novih pojmova, izgovaranju cjelovitih rečenica
 - Razumijevanju pročitanog
 - Pamćenju novoprimljenih informacija
 - Usmenom ili pismenom izražavanju misli
 - Rješavanju matematičkih zadataka u skladu sa svojom dobi
 - Urednom i organiziranom vođenju bilježnica
 - Praćenju uputa i naloga
 - Prelasku s jedne aktivnosti na drugu
 - Učenju novih vještina
 - Igru s vršnjacima te razumijevanju i pridržavanju pravila društvenih igara
 - Moduliranju glasa (može pričati glasno ili monotono...)
 - Samopouzdanju

- Kod adolescenata prisutne su poteškoće u:

- Razumijevanju pročitano, osnovnim vještinama (primjerice: čitanju, računanju)
- Izražavanju misli usmeno ili pismeno, praćenju uputa
- Gramatički ispravnom usmenom ili pismenom komuniciranju
- Organiziranosti i zadržavanju aktivnosti
- Snalaženju u prostoru, pamćenju i pridržavanju vremenskih rokova
- Slaganju s vršnjacima
- Samopouzdanju

Uz navedene poteškoće, djeca s poteškoćama u učenju mogu i:

- Biti emocionalno i socijalno nezrelija ("djetinjasta") od očekivanog za njihovu dob
- Biti neodlučna, impulzivna, lako frustrirana, osjetljiva, sramežljiva i povučena
- Poznavati pravila, ali ih se ne pridržavati
- Ostvarivati slab kontakt očima
- Gurati, hrvati i dodirivati druge bez nekog razloga

- Ne radi se s djetetom koje ne može učiti ... već s djetetom s poteškoćama u učenju.
- Svako dijete radije će biti smatrano LOŠIM nego GLUPIM.
- Djeca s poteškoćama učenja ističu se svojim traženjem upravo suprotnog od onoga što trebaju.
- Bol koju djeca s problemima uzrokuju nikad nije veća od one koju osjećaju
- U redovitom obrazovanju, sustav određuje nastavni program.
- U posebnom obrazovanju dijete određuje nastavni program (prilagođeni program, specijalna škola).
- Pozitivna reakcija i podrška na ponašanje mijenja ponašanje; negativna reakcija ga samo zaustavlja ili pojačava
- Nagrađuje se napredak, ne savršenstvo.
- Jedina konkurencija djetetu trebaju biti njegovi vlastiti uspjesi.
- Nema ništa manje pravedno, nego jednak tretman onih koji nisu jednaki

Kako bi razumjeli ponašanje djeteta s poteškoćama u učenju, potrebno je da roditelji i/ili stručnjaci razviju i prihvate određene stavove:

Kako roditelji mogu pomoći?

- Roditelji igraju važnu ulogu u školskom uspjehu i ohrabrivanju te podržavanju neovisnosti u školi i kući.
- Uspjeh i neuspjeh sami po sebi ne utječu na djetetovu motivaciju za učenjem, no reakcija roditelja, učitelja i ostalih važnih odraslih osoba na djetetov uspjeh ili neuspjeh mogu imati snažan učinak.
- Stoga je iznimno važno ohrabrivati dijete u nastojanju da ovlada nekom aktivnošću koja vodi do svladavanje određene vještine.
- Svaki je napor postignuće za sebe.

Važan je trud, a ne krajnji rezultat.

Dopustite svom djetetu da vam pomogne u kućnim obvezama

- odaberite one aktivnosti koje podržavaju izgradnju vještina i samopoštovanja (primjerice: pomoć u kuhanju)
- aktivnosti trebaju imati svrhu, djeca imaju potrebu da je njihov uloženi trud cijenjen (primjerice: pranje suđa)

Neka upute budu jasne i jednostavne

- govorite jednostavnim jezikom i pokažite vlastitim primjerom
- kada Vam pomažu, podržavajte ih riječima (primjerice: "Uredno si složila hlače")

Pridržavajte se rasporeda

- dogovarajte kako ostvariti željene rezultate i plan rasporeda
- planirajte stanke u aktivnostima

Umanjite ometajuće faktore tijekom učenja

- ugasite TV ili ograničite gledanje televizije tijekom tjedna Slika 4
- pronađite stalno mjesto za učenje koje ima najmanje ometajućih faktora

Budite strpljivi i ponudite korisne savjete

- zaboravljanje nije namjerno (primjerice: domaća zadaća); podsjećanje će biti od pomoći
- pogreške u domaćoj zadaći nisu namjerne, ne tjerajte da je ponovo piše
- budite sigurni da imate djetetovu pažnju (kontakt očima, prestanak ostalih aktivnosti) kada nudi isprike i objašnjenja

Nagrađujte za dobro obavljeni posao

- pozitivna reakcija: osmijeh, dodir ili pažljivo odabran, dugoočekivani dar koji slijedi neposredno nakon aktivnosti
- uloženi napor trebao bi biti povezan s adekvatnom nagradom
- iskreno pohvalite ono što vam se sviđa (primjerice: "Super ti to ide", "Stvarno si brz/a", "Danas odlično radiš"...)
- ne pretjerujte s darovima i ne dajte obećanja koja ovise o faktorima koji nisu pod vašom kontrolom (dijete koje očekuje dar svaki put kada dobije dobru ocjenu, neće razviti unutarnju motivaciju i samostalnost)

Zadržite smisao za humor i budite optimistični

- zadržite očekivanja, ali realna (ne očekujte odličan uspjeh, koji je izvan mogućnosti djeteta)
- slobodno se našalite i zabavljajte sa svojim djetetom, uživajte!

Čitajte svojoj djeci i neka ona čitaju vama

- ne brinite o pogreškama u čitanju; važnije je da bude zanimljivo, zabavno i da uspijete naći zadovoljstvo čitanjem

Zadržite obitelj na okupu

- ne dopustite da potrebe vašeg djeteta postanu vaše potrebe
- poučite i ostale članove obitelji što su poteškoće u učenju i koje su moguće posljedice; pronađite pozitivne načine kako uključiti braću i sestre, kako ne bi bili zanemareni zbog pružanja pažnje isključivo djetetu s poteškoćama

Budite dosljedni

- uvedite jednostavna pravila i provjerite razumiju li ih svi u obitelji, zajedno ih formulirajte
- budite dosljedni u disciplini i nagrađivanju

Uživajte u vremenu provedenom s prijateljima

- ohrabrite dijete da uživa u druženju i razvijanju socijalnih vještina
- upoznajte roditelje s kojima možete podijeliti slična iskustva i izmijeniti informacije
- zadovoljite i druge svoje potrebe i interese osim djetetovog uspjeha – nađite vremena za sebe

Kako učitelji mogu pomoći?

- Posjednite učenika s poteškoćama u učenju blizu sebe, u prvu klupu, ne izolirano od ostatka razreda.
- Okružite učenika s drugim dobrim učenicima. Pohvalite vršnjačku pomoć.
- Prozovite ga po imenu prije nego što ga pozovete odgovarati ili recitirati i uspostavite kontakt očima dok pričate s njim.
- Nagradite točan i prihvatljiv rad; ne fokusirajte se samo na greške.
- Ocjene za pismeni uradak raščlanite na ocjenu za zalaganje i ocjenu za točnost.
- Dopustite usmeno ispitivanje za svaki predmet ako će to potaknuti njegovu uspješnost.
- Ohrabrite djetetove interese i talente kroz povremene slobodne projekte i tematske sastavke.
- Vježbajte izgovor složenijih riječi koje će biti u testu. Neka učenik napiše riječi i neka ih izgovara glasno.
- Dajte mu mogućnost dodatnog vremena za pisanje testa
- Uputite roditelje da kod kuće organiziraju primjereno mjesto za učenje.
- Ne dovodite učenika u vremenski tjesnac ili natjecanje.
- Ne tražite od učenika da čita naglas ako nije pripremljen.
- Provjerite kakav je vaš rukopis na ploči, govorite li polako i jasno, koristite li jednostavne vizualne oznake.
- Slijedite raspored aktivnosti koliko je god moguće jer nenajavljene promjene uzrokuju neuspješnost kod djece.
- Budite kreativni u davanju pomoći. Često dijete s poteškoćama u učenju ne voli pitati za pomoć.
- Upute moraju biti jasne. Ponovite ih kad god je to potrebno.
- Budite dostupni i za pomoć u rješavanju neakademske probleme. Pomozite mu i u socijalnim interakcijama na isti način kao što to radite na satu s građivom.
- Upoznajte se s poteškoćama u učenju te izgradite pozitivan stav prema djeci koja imaju poteškoće u učenju.
- Zapamtite, pohvala uvijek ohrabruje sve vaše učenike.